

UNITÁRIUS ÉLET

XII. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

1958. FEBRUÁR HÓ

„Bő gabona legyen az országban“

„Bő gabona legyen az országban a hegyek tetején is; rengjen gyümölcse, mint a Libanon, s viruljon a városok népe, mint a földnek füve.“

(72. Zsoltár, 16. vers.)

Ha ebből a „Dávidi könyörgésből” kihagynám a Libanonra való hivatkozást és nem jegyezném hozzá, hogy a 72. Zsoltárból idézem s körkérdés formájában juttatnám el a mai emberhez, hogy állapítsa meg: kitől származik ez a gondolat, bizonyos, hogy sokan valamelyik modern szociális lelkületű ember szellemi gyümölcseinek gondolnák s még a bibliás emberek közül is kevesen vennék észre, hogy a kereszténységet megelőző korábbi századokban egy királyi lelkű pásztor ember lelkében született és íródott rá élő követelményképpen az örök emberi célok elnyúlhatatlan vásznára, hogy az örökkévalóság se koptathassa le onnan, amíg egyetlen elégedetlen ember lesz a földön.

Nagy értéke ennek a mindig frissen maradó régi gondolatnak, hogy egyszerűen és mindenki által érthetően jelöli meg a munka célját. Azért dolgozunk, hogy: Bő legyen a gabona az országban még a hegyek tetején is, hogy rengjen a munkánk gyümölcse, mint a Libanon, s hogy viruljon a városok népe, mint a földnek füve.

És ha figyelmesen végig olvassuk a 72. Zsoltárt, észre kell vennünk azt is, hogy van ennek az időben csaknem túlteljesíthetetlen gondolatnak egy másik örökkévaló értéke is, melynek valódiságáról soha egyetlen nemzedék nem győződött meg olyan közvetlenül, mint ez a miénk: az ugyanis, hogy e legtermészetesebb emberi kívánság teljesülésének első feltétele, elengedhetetlen kelléke: a béke. Ahhoz, hogy a dolgozó ember munkájának eredményeképpen: Bő gabona legyen az országban, és a városok népe viruljon, mint a földnek füve: ehhez nyugodt légkör, feszültségmentes atmoszféra, kiegyensúlyozott lelki hangulatú ember, derűs életszemlélet kell; egyszóval fejezve ki, ennek feltétele mindaz, amit magában foglal és határtalan lehetőségeiben kínál fel: a béke. Hiszen az egész 72. Zsoltár tulajdonképpen nem egyéb, mint egy zengő költemény, himnusz, vagy hozsánna a békeességünkhöz.

Istenem! Milyen hamar felejt az ember. Még nincsen másfél évtizede annak, hogy a fővárosunk peremén asszonyok, gyermekek és itthonmaradt öregek ezrei ásták a futóárkokat a friss vetéseken, töretlenül maradt kukorica földeken; miközben sűrű aknazápor zúdult a városra és a „tervszerűen kiürített” területekről bomlott zürzavarban menekülő csapatok egységei lovakat a pestkörnyéki városok gyümölcsöseiben szállásolták el s gulyás-ágyúkat a virágos kertek ágyásai között helyeztek tüzelőállásba, a főváros népe pedig ahelyett, hogy virult volna, mint a földnek füve, inkább viharverte, tűzperzselte tájak kietlen mezőjéhez hasonlított. Hát elfelejtettük volna már? — Bennem ott

él most is a kép, mely akkor vágta bele véres barázdáit a lelkembe, 1944 őszén. En nem tudom elfelejteni. A Szemere major külső területén futóárkot ásott a ki-rendelt lakosság. Mint lelkipásztor, ott járkáltam a sorok között, hogy együtt legyek atyámfiával ott is. Vecsés és Gyal határából mind közelebb került hozzánk az aknatűz. Felelős vezető, vagy irányító-szakértő sehol. Mindenki ott ásott, ahol éppen akart. Amikor a robbanóaknák közvetlenül a dolgozó sorok mellett verték fel a port — szétdobálva szerszámaikat — az asszonyok futásnak eredtek a major felé. Az életöszton egy rohanó csoportot egy kis akácos felé irányított. Ott azonban — mielőtt azt elérhették volna — a „védőseregek” tüzelőállásának fegyveres őrsége tartóztatta fel s mivel a németül leadott felszólítást nem értették, de abban a pánik hangulatban talán nem is figyeltek reá, belélt a kis csoportba az őrség s a többiek csak akkor eszméltek magukra, amikor két asszonytársuk már holtan esett össze.

Hát ilyen rövid idő alatt elfelejtett az ember mindent? Hiszen még magamegtagadásával is a béke biztosítására kellene törekednie s ehelyett újabb háborúk borzalmas szenvedéseinek útját egyengeti.

Nos, mi nem a haditudósítók cikkeiből, nem a háború utáni regények leírásaiból ismertük meg a szenvedéseket. A csataképek véres felvételeit számunkra nem a filmoperatőr készítette: közvetlenül éltünk át mindent. Nagy árat fizettünk azért, hogy a béke népe letünk. De, amit a saját szenvedéseink árán tanultunk meg, ahhoz ragaszkodunk s arról nem mondunk le senki kedvéért. Gazdag tapasztalatok leszűrt eredményeként olyanná lett az életünk, mint a 72. Zsoltár: Zengő költemény, boldog himnusz és dicsőséges halleluja, amely édes dalával túlver mindent s egyedül a békét dicsőíti, azt szolgálja, azt hirdeti. Mert azt akarjuk, hogy végre valósággá váljék ez a régi és mégis örökké új emberi cél, hogy munkánk eredményeképpen: „Bő gabona legyen az országban a hegyek tetején is, rengjen gyümölcse, mint a Libanon, s viruljon a városok népe, mint a földnek füve.”

Nekünk, istenhívő, vallásos szemléletű embereknek az élet minden vonalán eszményképünk a bő gabonától terhelt mezőkön át faluról-falura, és városról-városra járó „jézusarcú”-ember, aki szeliden hordozza szívében a béke és a szeretet evangéliumát és irtózik minden háborúságtól, gyűlöli a gonosznak még a szándékát is. Ezt az emberséget igyekszünk kialakítani önmagunkban, hogy egyszer meggyőzhessük vele az egész világot. Az egyháznak a fölparcellázott munkaterületeken ez az első dűlője, hogy jézuslelkű emberekből bő gabonatermése legyen a világnak, mert mi hiszünk ebben az emberben s vele akarjuk elűzni a háborúnak még a gondolatát is a gabonatermő földekről és a viruló városokból egyaránt.

Pethő István

Az unitáriusok viszonya az anabaptistákhoz

(A januári számban megjelent cikk folytatása.)

A zsinat legfontosabb eredményét az első tételben foglalták össze. Eszerint: Krisztus nem Isten, Józseftől és Máriától született ember, hanem isteni erővel teljes. További tételeik tagadják az angyalok létezését éppúgy, mint az ördögöt és a poklot; az utolsó ítéletkor csak a kiválasztottak támadnak fel, az istentelenek lelkei a testtel együtt elpusztulnak stb.

Az unitárius hagyomány (mint pl. aranyosrákosi Székely) a vicenzai „társulat” tagjaiul emlegette Blandratát, Buzzalot, Gribaldit, Occhinot, Renatust, Vergeriot. Ezek közül egyedül Buzzalo Páduából volt tényleg jelen a velencei zsinaton Manelfi szerint. De hiszen a többiek nem is lehettek jelen, mert Occhino és Renatus már 1542-ben elmenekültek Olaszországból az inkvizíció elől. Vergerio lutheránus volt, sohasem volt anabaptista, még kevésbé antitrinitárius. Blandrata pedig ezekben az években Erdélyben volt, mint Izabella királyné udvari orvososa s ekkor még katolikus volt. Gribaldi páduai egyetemi tanár volt 1555-ig, ő ott lehetett volna, de Manelfi nem említi.

Az unitárius hagyománynak a személyekre vonatkozó része téves, azonban az kétségtelen tény, hogy a velencei zsinaton 1550-ben az anabaptisták radikális, antitrinitárius tanokat állítottak fel. Dávid Ferencnél alig találunk innen származó tanítást, hanem az alföldi Arany Tamásnál igen. A velencei zsinatot követő évben azonban 1551-ben közbelépett az inkvizíció s Manelfi vallomása alapján kinyomozta s a helytartó útján összefogatta Velence állam területén az anabaptistákat. Ezek közül sokan visszatértek a katolikus egyházba, mások az üldözés elől külföldre menekültek, főképpen Svájcba és Morvaországba. Ezek között volt Nicolao Paruta, aki a morvaországi anabaptistákhoz csatlakozott s később Erdélyben is megfordult.

Dávidra s az erdélyi unitáriusokra nem az olasz anabaptisták voltak hatással, mint inkább a morvaországiak, ők se közvetlenül, hanem a lengyel unitáriusokon keresztül. A lengyel unitáriusok ugyanis állandó kapcsolatban voltak a morva anabaptistákkal. A morva anabaptisták tanait és történetét újabban Lydia Müller dolgozta fel: *Der Kommunismus der Märischen Wieder-teäufer* (Leipzig 1927) c. művében. Nemcsak a kiadott művek alapján dolgozott, hanem a levél- és kéziratári anyagot is figyelembe vette, így a budapesti egyetemi könyvtár 9 kötetre rugó kéziratár anyagát is. E munka alapján ismertetem a morva anabaptisták történetét a legrövidebben s tanaikat, mert ezekből a lengyel unitáriusok sokat átvettek.

A morva egyház alapítása a chiliasmus hitének folyománya. Hans Hut 1528-ra a világ végét jósolta, Krisztus megjelenését, mikor megkezdődik Krisztus ezeréves országa. Az igaz hívők elindultak Nikolsburgból gyermekeikkel együtt valami kétszázan, hogy ők ne legyenek a „hitetlenek” között s Austerlitzbe Kaunitz földesúr befogadta őket. A következő évben jött Jakob Hutter Tirolból, majd évente jöttek Németországból német anabaptisták hozzájuk, úgyhogy nemsokára kétezren voltak. Az első vezetők papok voltak, azonban végleges tanaikat és szervezetüket Hutter készítette. 1554–92 között volt fénykoruk, mikor számuk 12–15 ezerre rúgott. Körülbelül 200 Haushaben-re (Házközös-

A Művelődési Minisztérium élére pár hete Benke Valéria került, kit az Országos Béketanácsnál, majd a Rádiónál végzett igen termékeny munkásságából Egyházunk nagyon jól ismer. Felelősségteljes új munkahelyén Egyházi Főhatóságunk és híveink szeretettel köszöntik és sok sikert kívánnak népünk közművelődése intézésének nehéz munkájához.

ség) osztva éltek, a zömük szentháromsághívó volt, csak két Haushaben tagjai voltak antitrinitáriusok. Türelmességüket mutatja, hogy azért ezeket befogadták maguk közé! Többnyire az Olaszországból menekültek voltak a szentháromságtagadók.

Az osztrák kormány ugyan kezdettől fogva üldözte őket, de, hogy mégis körülbelül 100 évig megmaradtak Austerlitzben és környékén, azt a morva nemességnek köszönhetjük. A földesurak csak saját hasznukat nézték s a királyi tilalom ellenére szolgálataikba fogadták őket. Ugyanis az anabaptisták mindegyike valamely mesterséget űzött s ezzel az egész országnak hasznára volt. Csak a fehérhegyi csata után, 1622-ben utasították ki őket az ország területéről, ekkor felső Magyarországon húzódtak meg, egy csoportjukat pedig Bethlen Gábor Alvincre telepítette. Innen a XVIII. században, Mária Teréziától üldöztetve Oroszországba mentek. Végül midőn Oroszországban 1874-ben behozták az általános katonai kötelezettséget, Kanadába vándoroltak ki s ott mintegy háromezren élnek ma is.

Tanaikat Peter Riedemann foglalta össze az 1540-es években, de csak művének 1565-i kiadása maradt fenn. „Rechenschaft unserer Religion” címmel. Sokáig vándorprédikátora volt az anabaptistáknak, bejárta Német-, Magyar-, Lengyelországot, később püspökké választották. Munkáját Lydia Müller egész terjedelmében ismerteti, én csak néhány főbb tanítását közlöm.

Szerinte a keresztség nem okvetlen szükséges az üdvösségre. Mégis végre kell hajtani, mert Krisztus elrendelte s az igaz keresztények ismertető jele. A keresztség szerintük a jó lelkiismeretnek szövetsége Istennel, azaz annyit jelent, hogy kegyes Istenem van, aki nekem a bűnt megbocsátotta s atyámmá lett. Ezt a szövetséget gyermek nem kötheti, mivel sem a jót, sem a rosszat nem ismeri. Szerintük a gyermekkeresztelés csak felesleges mosás. A keresztelésnél nem Isten teszi a döntőt, hanem az ember, aki szabad akaratból, Istentől való ismeretei alapján Istennek átadja magát, csak Istennek és egyházának akar élni. Tehát a keresztség csak külső bizonyítéka a már előbb, tőle egészen függetlenül végbement lelki élménynek. Az élmény s a belőle származó szellemi tökeletesedés érvényben marad, még ha a külső jel nem is következik be. Arra is hivatkozik, hogy a biblia se tud a gyermekkeresztelésről. (Lásd Müller i. m. 53. lap.)

A felnőttek keresztelésének jelentősége tehát szerintük abban áll, hogy az ember a kereszteléskor minden földiről lemond s magát egészen Istennek szenteli. Miután ettől a világtól egészen feloldottnak érzik magukat, ezért az állam iránt nincs semmi kötelezettségük. Hivatalt nem vállalnak, háborúba nem mennek, bírói tisztséget nem töltenek be. A felelősséget Isten csak a pogányok számára adta, aki keresztény lesz az ő értelmezésük szerint, annak nincs szüksége más felelősségre, mint az ő közösségük vezetőire. Továbbá szigorúan keresztülviszik a vagyonszövetséget, szerintük a tulajdon bűn. Ezért közösségbe tömörültek, ahol különféle kézműiparral foglalkoztak s vagyonszövetségben éltek választott papjaik vezetése alatt. A vagyonszövetséget a használati tárgyakra s az étkezésre is kiterjesztették. Az volt a meggyőződésük, hogy az ember az önkéntes szegénységgel egy fontos isteni parancsot teljesít. Ez a vagyonszövetség az Isten által rendelt eszköz az üdvösség elnyerésére.

Mint látjuk, a morva anabaptisták egy zárt szektát alkottak, amely belenyugodott abba, hogy Krisztus megjelenéséig, a parusia-ig csendes elvonultságban és munkában töltse napjait — mint ahogy Joris Dávid is, az anabaptizmus e második korszakában, erre intette híveit.

Botár Imre

(Folytatjuk)

„Boldogok a lelki szegények, mert ők a mennyeknek országa.” Máté ev. 5. r. 3. v.

Jézus korában lelki szegények voltak azok, akik a régi tanítások által már nem tudtak felemelkedni az istenséghez; akiket már nem elégített ki a régi imádság belső tartalma és a léleknek szárnyakat adó belső ereje; akik érezték, hogy a régi tanítások, melyek pedig az erkölcsi tisztaságot és a vallásos hitet lettek volna hivatva biztosítani, már nem alkalmasak és nem elegendők az ember további belső építésére és vezetésére. Mint a nincstelenek, valósággal koldusokká, szegényekké váltak lelkiekben, elveszítették a talajt a lábuk alól. Mégis ezekre mondta Jézus: „Boldogok a lelki szegények...” Milyen vigasztaló volt ez számunkra. Vagyis éppen az ilyen emberek jutottak abba a helyzetbe, hogy levetkőzve a régit, készen álltak az új felvételére. Nem dült bennük belső harc a régi és az új között. Milyen nagy istenáldás. S Jézus nem hagyott kétséget bennük a tekintetben, hogy az Ő evangéliuma az az új, amelyre éppen szükségük van, hogy benne és általa nyilatkozik meg az Istennek olyan új kijelentése, amelynek felfogása és megértése többé már nem egyes kiválasztottnak az osztályrésze, hanem minden ember, aki küzd érte, felfoghatja és megértheti, ha erkölcsileg és szellemileg erre alkalmassá tette magát. Ezekből a „lelki szegényekből” kerültek ki az első Jézus-követők. Ezek voltak azok, akik nem „jeleket” vártak Jézustól, mint a farizeusok és mások, hogy meggyőződjenek Istentől küldött volta felől, hanem boldogan igyekeztek eltölteni magukat az új evangélium, az új isteni kijelentés szellemével, amely már itt a földön, dolgozó és munkálkodó életük számára, a mennyek országának eljövételét jelentette. A szerető Isten megtartó erejének édes ízét kezdték érezni; a mennyek országának, másszóval: Isten országának örökkévaló értékeit — az isteni jót, szépet és igazat — az új idők által lehetővé tett módon kezdték átélni. Érezték, hogy valósággal megmozdul benső emberségük.

Testvéreim! a jézusi szeretet, az evangéliumi élet szépsége és gazdagsága, amellyel a mi szerető jó Atyánk megajándékozta ezt a világot, töltsé el mindannyiunk lelkét, Ami ebben megakadályozna minket: emberi gyarlóságainktól, az alkalmatlanhoz való ragaszkodásunktól szabadítsuk meg magunkat, ezektől üressük ki lelkünket. „Boldogok a lelki szegények...”

Amen.

Bencze Márton

Bibliaórák

A Nagybudapesti Unitárius Lelkészek Munkaközössége a IX. Högyes Endre u. 3 szám alatti gyülekezeti teremben minden szerdán délután 6 órai kezdettel bibliaórákat tart január 22. óta. Eddig Pethő István *A világgosszág*; R. Filep Imre *A teremtés*; Györfi István *Az ember teremtése*; Huszti János *A bűn*; Bencze Márton *A fejlődés a fizikai világban* cím alatt tartottak bibliamagyarozatot népes gyülekezet előtt. A továbbiakban február 26-án Györfi István *A fejlődés a lelki és a szellemi világban*; március 5-én Pethő István *Az evangélium*; március 12-én R. Filep Imre *Az Isten országa*; március 19-én Huszti János *Az ember a teremtés célja és értelme*; március 26-án Bencze Márton *Élet és halál* cím alatt tartanak bibliamagyarozatot. A gyülekezeti termet fűtjük. Híveinket szeretettel várjuk minden szerdán du. 6 órára.

Nagy munka előtt áll a Pestszentlőrinci Egyházközség. Állami lakótelepi templomát szeretné a tavasz folyamán rendbehozni. A megépítés óta eltelt 22 év viszontagsága — s nem utolsó sorban az elmúlt háború pusztítása — a falak külső vakolásának leállásásával hagyta meg nyomát. Különösen a torony mutat szomorú látványt. Egyetlen négyzetcentiméternyi helyen nincs meg a régi vakolás. De halaszthatatlanná vált nemcsak a torony, hanem a templom és a gyülekezeti terem külső vakolása is, valamint a csatornázás teljes felújítása, továbbá a külső és a belső festési és mázolás munkák elvégzése.

Kis gyülekezet nagy feladatok előtt — ezt érezzük különösen akkor, ha felmérjük erőnket és anyagi forrásainkat, a teljes munkálatok előttünk fekvő 54 000 Ft-os költségvetésével szemben. Ebből az összegből 34 000 Ft a teljes külső vakolási és állványozási munka. Legalább ezt az összeget szeretnők egyelőre előteremteni. Ennek érdekében indult meg Egyházközségünkben 1957 októberében egy gyűjtési akció, melynek eredményeként a külső vakolási és állványozási munkálatoknak csaknem egyharmad része, vagyis 11 200 Ft összegyűlt. S ezt az összeget mindössze 67 család adományozta s nem is teljes számban unitáriusok, mert a 11 200 Ft-os összegben bent foglaltatik az a 1 600 Ft-os összeg, amelyet más vallású testvéreink adtak. A bibliai szegény asszony 2 fillérjének példája szerint a 67 család névsorában ott vannak a 10—20 forintos adományok, de ott vannak a tehetősebbek 100 vagy többszáz forintjai is. A matematikai számítás másodlagossá válik annak kiszámításában, hogy milyen volt az eddigi adakozás, ha 67 család 11 200 forintot tudott eddig adni. Ezt csak lelkiekben, az Egyház és a templom iránti szeretet nagyságában lehet felmérni. Sajnos kis lapunk hasábjain technikailag nincs hely az adományozók nevének felsorolására. De így névtelenül is, hálás köszönetünket mondjuk el Egyházközségünk híveinek és Elöljáróságának nevében azoknak, akik eddig már e nagy munkára adtak, abban a reményben, hogy lesznek még kétszer 67-en, akik a meglévő egyharmad mellé a hiányzó kétharmadot is pótolni fogják.

Hisszük, hogy Kőri Tanácsunk a maga szerény anyagi lehetőségeihez mérten, a többi Egyházközségünk igényeinek felméréséhez viszonyítva, segítségünkre lesz nagy munkánkban. De bízunk azokban az unitárius testvéreinkben is, akik velünk együtt lelkük otthonának érzik kis templomunkat, itt a főváros külső negyedében. Bárki részéről a legkisebb és a legnagyobb adományokat, hálással és köszönettel nyugtázzuk, akár személyes befizetés útján történik az, akár pedig az Egyházközség 6856—VIII. számú „Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség” jelzésű csekk-számláján.

Hiszünk híveink áldozatkészségében, unitárius közösségünk temploma iránti szeretetében s hiszünk, hogy a tavaszi élet új ébredésének az idején kis templomunk is megújul, mai szomorú, siralmas külsőségében s a lemállott falak új köntösbe öltözötten, olyan szépségben állnak majd újra, mint amely méltó lesz az Istenházához, hogy abból az Isten dicsősége s a megbékélt, hitet és szeretetet nyert lelkek öröme sugározzék

Huszti János
lelkész

„A szülők és a tanítók legelső kötelessége szeretnem az, hogy a gyermekben felébresszék isteni természetének tudatát.” (Channing.)

„Egy bölcs közmondás azt mondja: »Az Isten eljön hozzánk haragszó nélkül is.« — ez azt jelenti, hogy nincsenek korlátok a végtelenség közt és közöttünk, nincs válaszfal az ember, az okozat és Isten, az ok között”. (Emerson)

A Magyarországi Unitárius Egyház Közgyűlésének és Kőri Tanácsának Elnöksége azzal a kéréssel fordul a Művelődésügyi Minisztérium Egyházügyi Hivatalához, hogy az 1943. október 7-én kötött egyezmény szerinti államsegély folyósításánál, már a gyakorlatilag esedékessé vált 25 százalékos csökkentést 1958. január 1-től kezdve ne alkalmazza.

A Művelődésügyi Minisztérium Egyházügyi Hivatala a Magyarországi Unitárius Egyház Közgyűlése és Kőri Tanácsa Elnökségének kérését felülvizsgálta, és az előterjesztett kérést — a római katolikus, református és evangélikus egyházakkal azonos módon — úgy teljesíti, hogy az egyezmény szerinti csökkenéssel beállott hiányt 1958. december 31-ig rendkívüli államsegéllyel pótolja.

Ezzel az anyagi segítségadással nem kíván újabb, az egyezményen túlmenően kötelezettséget vállalni, de kész arra, hogy 1958 októberében az Unitárius Egyház Közgyűlése és Tanácsa Elnökségével együtt, az akkori helyzetet újból megvizsgálja.

A Magyarországi Unitárius Egyház Közgyűlésének és Tanácsának Elnöksége hálás köszönetét fejezi ki ezért a segítségért, és ezt úgy tekinti, mint amelyben — annyi más mellett — kifejezésre jut az az elv, mely szerint az állam nem tesz különbséget a kis és nagy egyházak között.

Budapest, 1958. február 11.

Pethő István
püspöki helynök

Miklós Imre
a Művelődésügyi Minisztérium
Egyházügyi Hivatalának
helyettese

Svájci levél

A Magyarországi Unitárius Egyház Konzisztóriumának,

Budapest.

Kedves Hittestvéreink és Elvbarátaink!

A Szabadelvű Keresztények Svájci Egyesületének Központi Elöljárósága ma gyűlt egybe Zürichben ez új esztendőben első ülésére, amelyen örömmel és meghatottan vett tudomást arról az újévi üzenetről, amelyet önök szívesek voltak a mi képviselőnkhez intézni, aki a Szabadelvű Keresztények Világszövetségének Végrehajtó Bizottságában bennünket képvisel. A testvéri együvértartozás bizonyosságának eme nyilvánítását köszönjük és jókívánságaikat viszonzjuk, a körülmények folytán sajnos egy kissé megkésve, de azért nem kevésbé szívből fakadóan és teljes őszinteséggel. Adjon a mindenható Isten önöknek személy szerint, gyülekezteiknek és az egész magyar népnek erőt a megkezdett esztendő útján való vándorláshoz.

Az evangélium üzenetének szelleme által és a szabadelvű kereszténység eszmei útján egybekapcsolódva önökkel, a közös felelősség tudata hat át bennünket Mesterünk, Jézus Krisztus követésében, országának, a szeretet, az igazság és a béke országának valóságáért. Reformátorunk, Huldreich Zwingli által, mint Isten szerszámai, felszólítottaknak érezzük magunkat arra, hogy tevékenyen működünk közre abban, hogy a világot és mindennapjainkat áthassa az evangélium ereje és a szeretet szelleme. És mi hiszünk minden komoly odaadásnak az értelmében, amellyel emez Isten által rendelt célt szolgáljuk, és kérjük Isten áldását, hogy legyen meg az ő akarata rajtunk és általunk.

A mi mély összetartozásunk jegyében, ebben a szellemen köszöntjük önöket.

A Szabadelvű Keresztények Svájci Egyesülete nevében.

Winterthur, 1958. január 29.

Victor Ulaas   **Rev. Amman**   **Dr. Paul Kulh**
titkár   a végrehajtó biz. tagja   elnök

Dr. Novak Miroslav, Prága püspöke, a Csehszlovák egyház pátriarchája, a prágai Husz János teológiai fakultás és a maga nevében meglehetősen üdvözlendő küldött egyházunkhoz az új esztendő alkalmából. Örömet fejezte ki, hogy a tömegpusztító fegyverek elleni harcban egyházunk is határozott tiltakozó álláspontot foglalt el. Mindnyájunkat nyugtalanít — írja — az a lehetőség, hogy ezeket a kísérleteket békeidőben folytathatják. Az új esztendő elején azért fohászkodunk, hogy Isten őrizzen meg mindnyájunkat a háború veszelmétől.

Prof. Werner Martin, a berni egyetem teológiai fakultásának dogmatörténésze, a keresztény teológiai tudományok igazi szabadelvű képviselője, 1957. nov. 17-én ünnepelte hetvenedik életévének betöltését. Ebből az alkalomból mi is szeretettel és tisztelettel köszöntjük a dogmatörténet nagy mesterét.

Giles R. Philip, az amerikai univerzalista egyház egyetemes superintendensi címet viselő egyházi vezetője, az 1957. okt. 23—26. napjain a New York állambeli Atlantic City-ben tartott évi közgyűléssel kapcsolatosan írt cikkében hangsúlyozta a nevelés fontosságát. Ki kell vennünk részünket a tanítástól, nemcsak azért, hogy az egyes ember lelkét meggazdagítsuk, hanem, mert így megjavul személyének nemzetek közötti kapcsolata, amin áll vagy bukik végeredményben a civilizáció jövője.

A Rádió unitárius vallásos félórát közvetít március 9-én de. 8.30-kor a Petőfi adón. Szolgál: Bajor János dunántúli lelkész.

HALOTTAINK

Látó Gizella és özv. Jakobi Fülöpné elhalálozott. Adjon Isten nekik csendes nyugodalmat.

Lapzártakor kaptuk a távirati értesítést, hogy **dr. Frederick May Eliot**, az Amerikai Unitárius Társulat elnöke, február 17-én New Yorkban váratlanul elhunyt.

Amerikai unitárius hittestvéreink mély gyászában együttérző szívvel osztozunk.

„Az emberi világ egygyé lett, minden nap csökken az országok elkülönülése, mert határaik nem állanak úgy ellen, mint az elmúlt korban.

Az én küldetésem az, hogy siettessem a szívek és elmék találkozását az egész világon, az együttérzést és megértést, és ne hagyjam, hogy ezt a nagyszerű alkalmat rabszolgavásáron az egyéni haszon hitvány árán eladják, vagy a kölcsönös ártani akarás gonosz versenyében elmulasszák.”

(Rabindranath Tagore, Páris, 1930. május 3.)

„A szülők éveiről az ember ne feledkezzék meg soha; azért, hogy örüljön fölötte s azért, hogy aggódják miatta.” (Konfucius)

„Ahoz, hogy az élet meghatározott menetét magunkban, vagy másokban másként alakítsuk, nem az események ellen kell küzdenünk, hanem ama gondolatok ellen, melyek az eseményeket előidézték.” (Tolsztoj)

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör
Felelős szerkesztő és kiadó: **Pethő István**.

Évi előfizetési díja 12 forint.

Budapest, IX., Hőgyes Endre utca 3.

Táv.: 183—186. Csekk.: 50.561.

Zrínyi Nyomda, Budapest. — Felelős: Bolgár Imre.